

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Big Bath Accounting

En studie om förekomsten av Big Bath Accounting på OMX Stockholmsbörsens Large Cap

Avd. Externredovisning
Magisteruppsats i Företagsekonomi
Vårterminen 2011

Handledare: Gunnar Rimmel

Författare: Jessica Wadhwa

FÖRORD

Denna uppsats upprättades på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet under vårterminen 2011. Det har varit ett mycket intressant och givande arbete som utvecklat mina tankar och idéer kring ämnet. Under arbetets gång har en del frågor och problem stötts på som jag löst tack vare engagerade och kunskapsberikade människor. Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Gunnar Rimmel för den vägledning och de goda råd han givit mig. Sist men inte minst vill jag tacka nära och kära som tålmodigt har uppmuntrat mig under arbetets gång.

Göteborg den 27 maj 2011

Jessica Wadhwa

Sammanfattning

Magisteruppsats i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet#
Vårterminen 2011

Titel: *En studie om förekomsten av Big Bath Accounting på OMX Stockholmsbörsens Large Cap*

Författare: Jessica Wadhwa

Handledare: Gunnar Rimmel

Syfte: Studiens syfte är att undersöka om det finns statistiska samband mellan avsättningar och nyttillträdd VD samt avsättningar och negativt resultat, och därmed undersöka om Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap.

Teori: Litteraturgenomgången består av erkända teorier såsom agentteorin och intressentmodellen. Agentteorins grundpelare är att alla är nyttomaximerande och arbetar till sin egen ekonomiska fördel vilket kan förklara en nyttillträdd VD:s incitament att göra stora avsättningar under sitt tillträddande år. Intressentmodellen menar att redovisningen har som sitt huvudsakliga syfte att förse intressenterna med information om företagets finansiella ställning. Denna information ska sedan ligga till grund för beslutsfattande vilket medför att det är viktigt att informationen är tillförlitlig.

Metod: Studien är en kvantitativ undersökning där fyra uppställda hypoteser statistiskt testas med Mann-Whitney test.

Empiri: Studien omfattar OMX Stockholmsbörsens Large Cap under åren 2008 samt 2010. Undersökningen omfattar 88 observationer och av dessa har 10 stycken nyttillträdd VD och 13 stycken negativt resultat.

Resultat: Det kan inte statistiskt säkerställas att skillnader i avsättning förekommer hos bolag med nyttillträdd VD, däremot är det statistiskt säkerställt att skillnader i avsättning i absoluta belopp förekommer hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Slutsatser: Det kan enligt denna studie inte statistiskt säkerställas att Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap.

Nyckelord: Avsättningar, Big Bath Accounting, Kreativ redovisning

Abstract

**Master thesis in Business and Administration, School of business, economics and law at the
University of Gothenburg
Spring term 2011**

Title: *A study on the presence of Big Bath Accounting on the OMX Stockholm Stock Exchange's Large Cap*

Author: Jessica Wadhwa

Supervisor: Gunnar Rimmel

Objective: The purpose of this study is to examine whether there are statistical correlations between provisions and newly appointed CEO or negative results, and thus whether the Big Bath Accounting occur on the OMX Stockholm Stock Exchange's Large Cap.

Theoretical perspectives: The literature review consists of recognized theories such as the agency theory and stakeholder model. The agent theory's cornerstone is that all are utility-maximizing and working for their own economic advantage which may explain a newly appointed CEO's incentive to make large provisions during its incoming year. Stakeholder model believes that the presentation has as its primary task to provide stakeholders with information about the company's financial condition. This information will then form the basis for decision making so it is important that the information is reliable.

Methodology: The study is a quantitative survey in which four hypothesis statistically tested with Mann-Whitney test.

Empirical foundation: The study includes the OMX Stockholm Stock Exchange's Large Cap during 2008 and 2010.

Results: It can not be statistically ensured that differences in provision occurs in companies with new CEO and companies with the same CEO, however, it is statistically certain that there are differences in provision in absolute amounts in companies with negative and positive results.

Conclusions: It is not statistically ensured that the Big Bath Accounting occurs on the OMX Stockholm Stock Exchange's Large Cap.

Key words: Provisions, Big Bath Accounting, Creative Accounting

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
ABSTRACT	4
1 INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 PROBLEMDISKUSSION.....	8
1.3 FRÅGESTÄLLNING	9
1.4 SYFTE.....	10
1.5 AVGRÄNSNING	10
1.6 DISPOSITION	11
2 TEORETISK REFERENSRAM	12
2.1 AGENTTEORIN	12
2.2 INTRESSENTMODELLEN	13
2.3 TILLFÖRLITLIGHET	13
2.4 MATCHNINGSPRINCIPEN.....	13
2.5 FÖRSIKTIGHETSPRINCIPEN.....	14
2.6 DESIGNAD REDOVISNING.....	14
2.6.1 <i>Kreativ redovisning</i>	14
2.6.2 <i>Big Bath Accounting</i>	15
2.7 AVSÄTTNINGAR	15
2.8 OMSTRUKTURERINGSKOSTNADER.....	17
2.9 SAMMANFATTNING AV KAPITLET	17
3 METOD	19
3.1 VAL AV ANSATS	19
3.2 METODVAL	19
3.3 ARBETSPROCESS	20
3.4 URVAL	20
3.5 DATAINSAMLING.....	20
3.6 MOTIVERING TILL VAL AV TEST	21
3.6.1 <i>Mann-Whitney test</i>	21
3.6.2 <i>Hypoteser</i>	21
3.7 SPSS	22
3.8 RELIABILITET OCH VALIDITET	22
3.9 KÄLLHÄNVISNINGAR.....	22
3.10 SAMMANFATTNING AV KAPITLET	22
4 EMPIRI	24
4.1 DE UNDERSÖKTA BOLAGEN.....	24
4.2 BOLAG MED NYTILLTRÄDD RESPEKTIVE SAMMA VD	25
4.3 BOLAG MED NEGATIVT RESPEKTIVE POSITIVT RESULTAT	26
4.4 SAMMANFATTNING AV KAPITLET	26
5 ANALYS	27
5.1 INLEDNING ANALYS	27
5.2 HYPOTES 1	27
5.3 HYPOTES 2	28
5.4 HYPOTES 3	29
5.5 HYPOTES 4	30
5.6 SAMMANFATTNING AV KAPITLET	31

6 SLUTSATSER	32
6.1 FORSKNINGSFRÅGAN BESVARAS	32
6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	33
KÄLLFÖRTECKNING	34
APPENDIX	37
BILAGA 1	37
BILAGA 2	39
BILAGA 3	41

1 Inledning

I det inledande kapitlet ges en introduktion av det studerade ämnet. Därefter förs en problemdiskussion och problemformuleringen och syftet åskådliggörs. Avslutningsvis redogörs uppsatsen fortsatta disposition.

1.1 Bakgrund

Syftet med extern redovisning är att förmedla företagets ekonomiska information till användarna (Dag Smith, 2006). Bolagets samtliga transaktioner ska varje år bokföras så att ledningen i slutet av året kan upprätta en finansiell rapport (IASB föreställningsram, p11).

”De finansiella rapporternas syfte är att tillhandahålla information om ett företags finansiella ställning och resultat samt om förändringar i den ekonomiska ställningen. Informationen är användbar för olika användare som underlag för deras beslut i ekonomiska frågor.”

(IASB föreställningsram, p12)

Då det är investerare som tillför kapital till bolaget riktar sig denna information främst till dessa. För att investerarna ska vilja tillhandahålla riskkapital till bolaget kan det finnas incitament för bolaget att försköna bolagets ekonomiska ställning. Företag kan genom så kallad kreativ redovisning manipulera sin årsredovisning med olika redovisningstekniker. Genom kreativ redovisning kan en önskad bild av verkligheten skapas på förhand för att fastställda mål ska uppnås. Detta medför att företagets ekonomiska ställning framställs som bättre än den i verkligheten är, vilket ofta är syftet med kreativ redovisning. De åtgärder ledningen i ett företag använder för att minska den nuvarande vinsten och på så sätt öka den framtida vinsten kallas *Big Bath Accounting*. (Belkaoui, 2005)

Enligt agentteorin är alla människor nyttomaximerande och handlar till sin egen fördel. Agentteorin beskriver ett förhållande mellan en agent och en principal, exempelvis en VD och aktieägare. VD:n har som uppgift att agera enligt aktieägarens intressen. Aktieägaren vill få högsta möjliga avkastning medan VD:n vill få maximal bonus och därmed arbetar till sin egna ekonomiska nytta. En nytillträdd VD kan därmed ha incitament att utföra ett Big Bath för att bli belönad för framtida vinster (Schroder, 2009).

Fenomenet Big Bath Accounting är en del av kreativ redovisning och innebär att företagen med hjälp av redovisningsmässiga tekniker redovisar ett sämre resultat i ett skede för att i ett framtida skede kunna redovisa ett högre resultat (Christensen, 2008). Schilit (2002) menar att Big Bath Accounting förekommer mer frekvent vid VD-byte samt negativt resultat. Det har diskuterats om Ericsson använt sig av detta fenomen då Carl-Henrik Svanberg 2003 tillträdde som VD för företaget (Isacson & Cervenka, 2007).

År 2007 genomfördes en undersökning av affärstidningen E24 (Isacson & Cervenka, 2007) på de tio största verkstadsbolagen på Stockholmsbörsen samt nio stora internationella telekombolag, däribland Ericsson. I undersökningen jämfördes det operativa kassaflödet med nettoresultatet. De

flesta företagen kan redovisa ett kassaflöde som är högre än nettoresultatet men vad gäller Ericsson var skillnaden anmärkningsvärd. I undersökningen granskades bokslut från åren 2005-2007 och under denna period var Ericssons nettoresultat 67 miljarder kronor medan det operativa kassaflödet var 42 miljarder kronor. Detta medför att Ericssons nettoresultat är 58 % högre än det operativa kassaflödet.

Denna situation kan hänföras till de avsättningar Ericsson gjorde år 2003 under Carl-Henrik Svanbergs första år som VD. Av avsättningarna på 28,7 miljarder kronor avsåg 13,5 miljarder kronor "övriga avsättningar". Ericsson konstaterade sedan att dessa övriga avsättningar var för stora och återförde därmed 9,4 miljarder kronor, enligt en beräkning av analysfirman Cheuvreux, till resultaträkningen där de redovisades som intäkt och ökade vinsten. (Isacsson & Cervenka, 2007)

I fallet med Ericsson har stora avsättningar gjorts i en period vilket bidrog till att resultatet i perioden försämrades medan resultatet i en framtida period förbättrades genom att avsättningarna återfördes. Detta kan hänföras till kreativ redovisning och Big Bath Accounting.

1.2 Problemdiskussion

Pennman (2004) menar att det finns tillfällen där företag hanterar årsredovisningen på ett oriktigt sätt genom såkallad kreativ redovisning. Ena tillfället gäller vid just VD-byte. Den nya VD:n manipulerar då årsredovisningen genom att försämma årets resultat för att kunna påvisa ett bättre resultat nästkommande år och därmed belönas för den framtida vinsten. Eftersom resultatet det första verksamhetsåret är mindre viktigt för den nyutträdde VD:n då denne inte har ansvar för den förra VD:ns period kan den nyutträdde VD:n skylla sitt första års dåliga resultat på den gamla ledningen (Wells, 2002).

Även Schilit (2002) menar att det finns särskilda skeden där Big Bath Accounting används i större utsträckning, nämligen vid en nyutträdde VD eller vid negativt resultat. Det kan för den nyutträdde VD:n även finnas incitament att redovisa stora omstruktureringskostnader och på så sätt säkerställa att insatserna för följande perioder kommer att påvisa positivare resultat eftersom framtida kostnader tidigare lagts.

Omstruktureringskostnaderna ska enligt IAS 37 p71 hanteras som en avsättning. En avsättning är i enlighet med matchnings- och försiktighetsprincipen då kostnader ska matchas mot intäkter och skulder inte ska underskattas. Avsättningar definieras som en framtida skuld där förfallotidpunkten eller beloppet är okänt. På grund av detta fastställs avsättningarna genom både uppskattningar och bedömningar vilket är ett dilemma sett ur normsättarnas ögon (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008). Bedömningar är en förutsättning för att kunna presentera en uppskattning av storleken på avsättningen. Dock medför sättet att fastställa en avsättning att det är möjligt att avsättningar kan missbrukas i redovisningen. (Artsberg 2005 & Marton et al, 2008).

1.3 Frågeställning

Ovanstående bakgrund samt problemdiskussion har medfört att följande forskningsfråga utformats: *Hur skiljer sig bolags avsättningar vid nytilträdd VD eller negativt resultat i förhållande till bolag med samma VD eller positivt resultat?*

Forskningsfrågan kommer att undersökas statistiskt genom fyra stycken uppställda hypoteser. Som nämnt ovan finns det främst två tillfällen där företag använder sig av Big Bath och gör omotiverat stora avsättningar, nämligen vid VD-byte samt negativt resultat. De två hypoteserna nedan är utformade efter situationerna VD byte samt negativt resultat och avsättningarna kommer att undersökas i absoluta belopp.

VD-byte

Hypotes 1 - *Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytilträdd VD.*

Nollhypotes – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytilträdd VD.*

Negativt resultat

Hypotes 2 – *Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

Nollhypotes – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

Även följande två hypoteser är utformade efter situationerna VD-byte samt negativt resultat och avsättningarnas storlek i förhållande till totala tillgångar.

VD-byte

Hypotes 3 – *Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytilträdd VD.*

Nollhypotes 3 – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytilträdd VD.*

Negativt resultat

Hypotes 4 – *Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

Nollhypotes 4 – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

1.4 Syfte

Studiens syfte är att undersöka om det finns statistiska samband mellan avsättningar och nytillträdd VD samt avsättningar och negativt resultat, och därmed undersöka om Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap.

1.5 Avgränsning

Avgränsning görs till företag listade på OMX Stockholmsbörsens Large Cap under åren 2008 och 2010. Big Bath Accounting förknippas med parametrarna avskrivning, nedskrivning och avsättningar. Denna studie kommer att undersöka parametern avsättningar.

1.6 Disposition

Nedan följer en disposition över studiens olika delar samt innehåll för att läsaren ska få en överblick över arbetet.

1. Inledning:

En introduktion till ämnet ges samt ett åskådliggörande av syftet och problemformuleringen.

2. Metod:

Tillvägagångssättet som använts vid genomförandet av studien beskrivs.

3. Teoretisk referensram:

Relevant teori för uppsatsen och dess syfte redogörs.

4. Empiri:

Studiens insamlade data presenteras.

5. Analys:

Undersökningens empiri analyseras och hypoteserna testas. Resultatet av den statistiska undersökningen presenteras.

6. Slutsatser:

Forskningsfrågan presenteras och undersökningen knyts samman. Slutsatserna kring undersökningen presenteras och förslag ges till fortsatt forskning.

2 Teoretisk referensram

I detta kapitel görs inledningsvis en redogörelse för agentteorin och intressentmodellen. Därefter beskrivs den kvalitativa egenskapen tillförlitlighet samt redovisningsprinciperna matchnings- och försiktighetsprincipen. Därefter redogörs för designad redovisning samt kreativ redovisning och Big Bath Accounting. Kapitlet avslutas med ett framställande av avsättningar, omstruktureringskostnader.

2.1 Agentteorin

Tanken att alla människor är nyttomaximerande och därmed handlar till sin egen fördel är ett grundläggande antagande i agentteorin. Agentteorin beskriver förhållandet mellan två parter, nämligen en agent och en principal. (Schroeder, 2009) Principalen är uppdragsgivare och agenten uppdragstagare. Ett avtal existerar mellan agenten och principalen där det är agentens uppgift att utföra uppdrag åt principalen och agera enligt dennes intressen. (Jesnsen & Meckling, 1976, Schroeder, 2009) Förhållandet mellan en principal och en agent uppkommer av den anledningen att principalerna inte har tiden, förmågan eller kunskapen som krävs för att driva bolaget och därmed behöver någon som representerar dem. (Schroeder, 2009)

Agentförhållandet kan exempelvis förekomma mellan en aktieägare och en VD. Aktieägaren är då uppdragsgivare och därmed principalen medan VD:n är agenten och uppdragstagaren. Det finns ett antagande inom agentteorin att en intressekonflikt existerar mellan VD och aktieägare. Denna intressekonflikt uppstår av den anledningen som nämndes ovan, nämligen att alla människor är nyttomaximerande. För aktieägarna handlar det om att få största möjliga avkastning medan VD:n vill få maximal bonus och därmed istället arbetar för sin egna ekonomiska nytta. Principalerna har svårt att kontrollera allt som försiggår och övervaka varje steg agenten tar vilket medför att agenten har möjlighet att styra sitt handlande till sin egen fördel till bekostnad av principalens. (Schroeder, 2009) Anledningen till att agenten har möjlighet att göra detta är på grund av den asymmetriska fördelningen av information då agenten innehar kunskapen om hur verksamheten förvaltas. (Sevenius, 2007)

Är fallet så att agenten ser kortsiktigt på bolagets utveckling och istället handlar till sin egen fördel finns det incitament för agenten att manipulera resultatet för att kunna bli belönad. (Whittington, 2008) Förekomsten av Big Bath Accounting kan därmed förklaras med hjälp av agentteorin. En nytillträdd VD vill enligt agentteorin maximera sitt eget intresse och kan genom ett Big Bath vid sitt tillträddande år manipulera resultat och på så sätt öka nästkommande års resultat och bli belönad för det ökade resultatet.

2.2 Intressentmodellen

Enligt intressentmodellen har redovisningen som ett av sina huvudsakliga syften uppgiften att tillgodose intressenterna med information om den ekonomiska ställningen. (Stalebrink, 2007) Freeman (1984), som enligt Laplume, Sonpar och Litz (2008) kallas Intressentteorins fader och är den som det återkommande refereras till, definierar en intressent som en aktör eller en grupp som antingen blir påverkad av eller kan påverka en organisations verksamhet. Fassin (2009) menar att Freemans definition av en intressent är den mest accepterade.

Fassin (2009) förklarar att Freeman under 2003 utvecklade intressentmodellen så att den idag innehåller fem interna intressenter vilka är finansiärer, leverantörer, kunder, anställda och samhället. Tidigare ingick konkurrenter i modellen men de uteslöts ur modellen samtidigt som sex externa intressenter infördes. De externa intressenterna är regeringar, icke statliga organisationer, miljöförespråkare, kritiker, media och övriga.

Redovisningen är den information som sedan ska utgöra beslutsunderlag för intressenterna. (Stalebrink, 2007) Investeringarna, som utgör en del av intressenterna (Föreställningsramen p 9), har som benägenhet att vara mer fokuserade på en vändning än ett negativt förflutet resultat vilket kan vara anledningen till att ytterligare kostnader i form av avsättningar tas upp under negativt resultat (Marton et al 2008).

2.3 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet är enligt föreställningsramen en av de fyra viktigaste kvalitativa egenskaperna. De kvalitativa egenskaperna bidrar till att informationen i de finansiella rapporterna är användbar för användarna och de fyra viktigaste egenskaperna är tillförlitlighet, begriplighet, relevans och jämförbarhet. Det är viktigt att informationen i de finansiella rapporterna är tillförlitlig för att användarna ska kunna förlita sig på att den är riktig. Enligt Smith (2006) handlar tillförlitlighet om företagets fallenhet för att återge företagets ekonomiska verklighet. För att informationen ska vara tillförlitlig får den enligt föreställningsramen p 31 inte vara vinklad eller innehålla väsentliga felaktigheter. Information får heller inte ha valts och lagts fram på ett sådant sätt beslutsfattandet hos intressenterna påverkas åt ett visst håll. (Artsberg, 2003)

2.4 Matchningsprincipen

Inom matchningsprincipen är en periods intäkter det grundläggande samt vilka kostnader som haft upphov till dessa intäkter. (Bjuvberg, 2006) Även utgifter som i framtiden förväntas generera intäkter ska aktiveras (Nilson, 2005). Matchning av tillgångar och skulder innebär att balansräkningen förutom verkliga tillgångar och skulder innehåller periodiseringsposter så att kostnader och intäkter redovisas i den period de uppstår (Artsberg, 2005). Intäkterna ska därmed matchas med utgifterna för de resurser som använts för att generera intäkterna. Därav är matchningsprincipen beroende av när intäkterna tas upp i redovisningen. (Smith, 2006)

Då kostnader ska matchas mot intäkter ska exempelvis garantier relaterade till försäljningen redovisas i samma period som försäljningen sker och detta i form av en avsättning i balansräkningen. Avsättningen debiteras i framtiden och tas då ut mot utgiften och påverkar inte den framtida periodens resultaträkning vilket är i enlighet med matchningsprincipen. (Marton et al 2008)

2.5 Försiktighetsprincipen

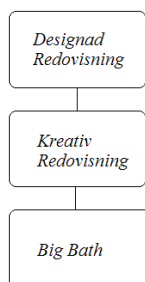
Försiktighetsprincipens innebörd är att värderingen av tillgångar och skulder ska ske med försiktighet. Råder det osäkerhet ska tillgångars värdering ske till ett lägre värde medan skulderna ska värderas till ett högre värde. (Smith 2006 & Thomasson, Arvidsson, Lindqvist, Larson & Rohlin 2006) Detta medför att tillgångar inte riskerar att bli för högt värderade och att företaget därmed skulle redovisa ett för högt resultat. Däremot finns risken att skulder tas upp för högt vilket i sin tur medför att resultatet blir för lågt. (Smith, 2006)

Eftersom skulder enligt försiktighetsprincipen inte ska underskattas ska en skuld redovisas även om den är osäker. En avsättning ska därmed göras även om sannolikheten till en framtida betalning bara till 50 % kommer att förverkligas. Detta har sin grund i försiktighetsprincipen men denna försiktighet får inte medföra att företag medvetet gör omotiverat stora avsättningar (Marton et al 2008)

2.6 Designad redovisning

Designad redovisning är enligt Belkaoui (2005) en strategi som används av företag då de anpassar sin redovisning till i förväg uppsatta mål och detta uppnås genom olika redovisningstekniker. Designad redovisning har fyra inriktningar och dessa är selektiv finansiell förvrängning, vinstutjämnning, manipulation av redovisningsmått och kreativ redovisning. Big Bath Accounting är en del av kreativ redovisning och denna studie kommer att behandla kreativ redovisning och inriktningen Big Bath. (Belkaoui, 2005)

Figur 2.1

Källa: Modell baserad på Belkaoui (2005)

2.6.1 Kreativ redovisning

Kreativ redovisning innebär att företag med hjälp av redovisningsmässiga tekniker får företagets ekonomiska situation att framställas som bättre än den i verkligheten är. Denna förbättrade bild av företaget skapas genom olika former av kreativitet i förhållande till vad företaget vill förmedla med sin årsredovisning. (Belkaoui, 2005)

De olika formerna av kreativitet består av diverse handlingar där exempelvis intäkter tas upp innan de realiserats samt att fiktiva intäkter skapas. Intäkter och kostnader periodiseras även för att motsvara den bild företaget vill ge av företaget samt att skulderna inte balanseras i balansräkningen. (Schilit, 1993)

Kreativ redovisning består alltså av en process där bokföringen manipuleras genom att dra nytta av luckor i redovisningsreglerna och Big Bath Accounting är den vanligaste formen av kreativ

redovisning. Den post som är mest förekommande vid tillämpning av Big Bath är omstruktureringsutgiften. (Belkaoui, 2003)

2.6.2 Big Bath Accounting

Belkaoui (2005) menar att Big Bath Accounting omfattar de situationer där företag med nytillträdd VD eller negativt resultat drastiskt minskar innevarande års vinst för att kunna uppvisa högre vinster i framtiden. Big Bath Accounting är som tidigare nämnts den vanligaste formen av kreativ redovisning och det är främst vid två situationer som företag har benägenhet att använda sig av Big Bath Accounting. Dessa situationer är vid negativt resultat samt VD-byte. Vid negativt resultat passar ledningen på att ta upp ännu fler kostnader till den perioden för att slippa dessa kostnader i framtiden. (Schilit, 1993) Då ett företag har negativt resultat eller inte uppnår uppsatta mål och förväntningar kan företaget minska resultatet ytterligare genom att göra avsättningar och på så sätt kunna öka framtida resultat. (Copeland & Moore, 1997) Avsättningen kan nämligen återföras om de är för höga och då tas den upp som en intäkt i resultaträkningen (IAS 37 p 59).

Den andra situationen är då en ny VD tillträder (Schilit, 1993). Den nya VD:n minskar då vinsten genom att ta ut höga kostnader under sitt tillträde år och hänför genom detta den låga vinsten till föregående VD. Den nytillträdda VD:n kommer genom detta öka de framtida vinsterna och bli belönad för dessa. (Penman, 2004)

Big Bath Accounting definieras av Murphy & Zimmerman (1993) av att en nytillträdd VD genom olika redovisningsmässiga tekniker ökar framtida vinster genom att resultatet på tillträde året belastas. Är fallet så att den tidigare VD:n avslutar med ett lågt resultat är det större sannolikhet att den nytillträdda VD:n beskyller den tidigare VD:n för det låga resultatet.

Den nytillträdda VD:n kan alltså ha incitament till att redovisa stora omstruktureringskostnader och på så sätt säkerställa att insatserna för följande perioder kommer att påvisa positivare resultat eftersom framtida kostnader tidigare lagts. (Schilit, 2002) Omstruktureringskostnaderna ska enligt IAS 37 p71 hanteras som en avsättning.

Walsh, Craig & Clarke (1991) anser att Big Bath Accounting inte endast ska innefatta de situationer då företag kraftigt minskar vinsten utan att fenomenet även ska omfatta de situationer där företag med positivt resultat kraftigt ökar sin vinst. Undersökningen omfattade 96 stycken australiensiska bolag och forskarna kunde statistiskt säkerställa att Big Bath Accounting förekom genom både reducering och ökning av vinsten.

2.7 Avsättningar

”En avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp”

IAS 37 p 10

Citatet ovan är IAS definition av avsättning. Samma punkt definierar även vad en skuld är, nämligen ”En skuld är en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars reglering förväntas medföra ett utflöde från företaget av resurser som utgör ekonomiska fördelar”.

För att en avsättning ska redovisas i rapporten ska vissa kriterier uppfylla enligt IAS 37 p 14 vara och dessa är:

- att företaget har en befintlig förpliktelse som en följd av en inträffad händelse
- att ett utflöde av resurser sannolikt kommer att krävas för att reglera förpliktelsen
- att det går att utföra en tillförlitlig uppskattning av beloppet

En befintlig förpliktelse kan enligt IAS 37 p 10 vara antingen legal eller informell. En legal förpliktelse härstammar från ett kontrakt, genom villkor som antingen är uttryckta i kontraktet eller att de underförstådda. Även lagstiftning eller annan laglig grund kan vara bas till en legal förpliktelse. En informell förpliktelse å andra sidan har sitt ursprung i ett företags handlande där skyldigheter skapas genom att företaget får externa parter att förvänta sig ett fullföljande av företaget genom etablerad praxis, offentliggjorda riktlinjer eller genom ett tillräckligt detaljerat uttalande. (IAS 37 p 10) För att en inträffad händelse ska ses som en förpliktande händelse krävs det att företaget inte har någon annan valmöjlighet än att reglera förpliktelsen (IAS 37 p 17).

Det räcker dock inte att en befintlig förpliktelse existerar för att få redovisa en avsättning utan det krävs även ett förväntat utflöde av resurser (IAS 37 p 23). Den förväntningen ska motsvara en sannolikhet på minst 50% (Marton et al, 2008). För att villkoret ska vara uppfyllt ska det därmed vara mer troligt att ett utflöde av resurser inträffar än att det inte inträffar. Är det större sannolikhet att utflödet av resurser inte inträffar ska företaget istället lämna en upplysning om eventalförpliktelse. (IAS 37 p 23)

Det sista kriteriet för att få redovisa en avsättning är att en tillförlitlig uppskattning av beloppet är möjlig (IAS 37 p 14). Eftersom karaktären hos en avsättning är osäker är det nödvändigt att kunna göra uppskattningar och bedömningar för att komma fram till ett tillförlitligt belopp (Marton et al 2008). Enligt IAS 37 p 36 ska en avsättning göras till det belopp som är den bästa uppskattningen av vad som krävs vid reglering på balansdagen. Den bästa uppskattningen är enligt IAS 37 p 37 det belopp som företaget skulle få betala på balansdagen eller vid överföring till tredje man. Uppskattningarna bestäms av företagsledningens bedömning kompletterad med erfarenheter från liknande transaktioner (IAS 37 p 38). Detta ska göras med hänsyn till den risk som omgärdar många händelser och förhållanden (IAS 37 p 42). Under osäkra förhållanden krävs en försiktighet så att varken intäkter eller tillgångar överskattas samt att kostnader och skulder inte underskattas. Osäkerhet utgör däremot inte skäl för överdrivet stora avsättningar eller att skulder avsiktligt överskattas (IAS 37 p 43).

Avsättningarna ska varje år, på balansdagen, omprövas så att den bästa uppskattningen blir aktuell och justeras därefter. Är det inte längre troligt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera förpliktelsen ska en återföring av avsättningen ske. (IAS 59)

En avsättning innebär inte att pengar läggs undan utan det är något som endast sker i redovisningen. Eftersom en avsättning är en skuld så krediteras skuldkontot och då det är dubbel bokföring måste ett konto debiteras och det görs mot resultatkontot vilket medför att en kostnad uppstår i resultaträkningen. Avsättningen tas sedan bort i en framtida redovisnings period och debiteras då mot utgiften utan att den framtida resultaträkningen påverkas, förutsatt att avsättningen motsvarar den framtida utgiften. (Marton et al, 2008).

En avsättning innebär således att kostnader tidigareläggs då kostnader ökas idag för att undvikas i framtiden. Detta är i enlighet med både matchnings- och försiktighetsprincipen. Däremot kan det som nämnts ovan finnas incitament för företag att redovisa för stora avsättningar. Vid exempelvis negativt resultat kan det finnas incitament för företagen att ta ut ännu fler stora kostnader i form av avsättningar till omstruktureringsprogram. Orsaken till detta kan vara det faktum att intressenterna är mer fokuserade på när en vändning kan komma än själva förlusten. (Marton et al, 2008)

2.8 Omstruktureringskostnader

Med omstrukturering menas att omfattningen eller sättet på hur verksamheten bedrivs förändras i hög utsträckning (Marton et al, 2008). IAS 70 tar upp exemplet på omstruktureringar och dessa är:

- försäljning eller avveckling av verksamheten
- att en verksamhets läggs ned eller flyttas från ett land/region till annat land/region
- att en förändring i ledningsstrukturen sker
- genomgripande omorganisationer

För att en avsättning för omstrukturering ska få utföras måste kriterierna enligt IAS 37 p 14, som tidigare tagits upp, vara uppfyllda (IAS 37 p 71). Nämligen att företaget har en befintlig förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, att ett utflöde av resurser sannolikt kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt att det går att utföra en tillförlitlig uppskattning av beloppet.

En informell förpliktelse att omstrukturera uppstår enligt IAS 37 p 72 endast då företaget har en detaljerad omstruktureringsplan som är fastställd samt att en välgrundad förväntan skapats hos de berörda genom att genomförandet av planen påbörjats eller att huvuddragen tillkännagetts.

Den detaljerade omstruktureringsplanen ska enligt IAS 37 p 72 minst bestå av:

- verksamheten eller den del av verksamheten som berörs
- vilka driftställen som främst berörs
- antalet anställda som kommer att erhålla avgångsvederlag samt vilken placering och vilka arbetsuppgifter de hade
- beräknade utgifter för omstruktureringen, samt
- den tidsperiod där omstruktureringen kommer att ske

Avsättningen som görs för omstruktureringen ska endast inkludera sådana utgifter som uppstår vid omstruktureringen och därmed är betingad av omstruktureringen och inte har något samband med redan pågående verksamheter (IAS 37 p 80).

2.9 Sammanfattning av kapitlet

Agentteorins grundpelare är det faktum att alla människor är nyttomaximerande. Teorin beskriver ett förhållande mellan en principal och en agent. Principalens uppgift är att utföra uppdrag åt agenten och med hänsyn till agentens intressen. Förhållandet kan exempelvis gälla mellan en aktieägare och en VD. Det finns ett antagande att det föreligger en intressekonflikt mellan

aktieägaren och VD:n då VD:n istället för att arbeta för aktieägarens nytta arbetar för sin egen nytta, nämligen sin ekonomiska fördel. VD:n vill bli belönad och utför då ett Big Bath vilket medför att VD:n manipulerar med redovisningen och på så sätt kan beskylla ett dåligt resultat på den föregående VD:n och samtidigt öka framtida vinster och bli belönad för dessa.

Big Bath är en form av kreativ redovisning som i sin tur är en form av designad redovisning. Designad redovisning är en strategi som företag använder för att uppnå satta mål. Kreativ redovisning innebär att företaget med hjälp av redovisningsmässiga tekniker får företagets finansiella ställning att framstå som bättre än den i verkligheten är. Big Bath Accounting är den vanligaste formen av kreativ redovisning och innebär att företag tar upp stora kostnader, ofta i form av omstruktureringskostnader som är en sorts avsättningar och dessa återförs kommande år genom att en intäkt uppstår i resultaträkningen. Med andra ord så missbrukas avsättningar i Big Bath Accounting.

3 Metod

I detta kapitel ges en beskrivning av hur uppsatsens studie gått tillväga. Urvalet samt datainsamlingsmetod förklaras och vilken metod som använts. Hypoteserna redogörs åter samt beskrivning av de statistiska test som använts. Därefter avslutas kapitlet med en diskussion kring reliabilitet samt validitet.

3.1 Val av ansats

Det finns skilda meningar om vilka metoder som lämpar sig bäst för att studera verkligheten. Oenigheter råder vid exempelvis vilken datainsamlingsmetod som är mest passande för att erhålla en objektiv beskrivning av verkligheten. Den metod där forskaren utan på förhand gjorda antaganden samlar in data kallas den induktiva ansatsen. Det optimala med den induktiva ansatsen är att använda ett öppet sinne. Motsatsen till den induktiva ansatsen är den deduktiva ansatsen vilken är den ansats som ska användas i denna undersökning. (Jacobsen, 2002)

Då det krävs förståelse i standarden IAS 37 samt litteratur kring ämnet för att sedan undersöka hur vida bolag gjort avsättningar eller inte under 2010 och 2008 medför det att den deduktiva ansatsen är lämpligast. Eftersom årsredovisningar kommer att ligga till grund för undersökningen är den induktiva ansatsen inte passande då undersökningen kräver kunskap i ämnet och befintliga teorier för att kunna få relevanta svar. (Jacobsen, 2002)

Till skillnad mot den induktiva ansatsen går forskaren i den deduktiva ansatsen in med på förhand gjorda antaganden. Därefter samlas empiri in för att genom en undersökning säkerställa eller förkasta dessa antaganden. Detta medför sedan att en befintlig teori antingen kan få ökad eller minskad tilltro. (Bryman & Bell, 2005) Då det finns en mängd teori inom ämnet Big Bath Accounting och kreativredovisning medför det att den deduktiva ansatsen är det självklara valet. Författaren kommer att utgå från existerande teori och forma hypoteser som sedan testas genom statistisk analys.

3.2 Metodval

Då undersökningen består av OMX Stockholmsbörsens Large Cap är det ett stort antal enheter som undersöks vilket medför att det är den kvantitativa metoden som används. Den kvantitativa metoden kännetecknas just av att antal enheter som undersöks är stort och att dessa sedan analyseras på ett strukturerat tillvägagångssätt. (Jacobsen, 2002)

Det insamlade materialet kommer att bestå av bolagens årsredovisningar där information om avsättningar kommer att undersökas. De data som kommer att användas är mätbara och kan uttryckas i siffror vilket är karakteriserade för kvantitativ data. (Jacobsen, 2002)

Kvalitativ data beskriver egenskaper som inte går att mäta och medför att djupare analyser kan göras. Då denna undersökning avser ett stort antal observationer och informationen som ska samlas in snarare är övergripande än djupgående medför det att den kvalitativa metoden inte är lämplig. (Jacobsen, 2002)

Utformningen av informationsunderlaget kommer att vara extensiv vilket kännetecknas av att undersökningen går på bredden och undersöker ett stort antal enheter medan den intensiva utformningen kännetecknas av ett litet antal enheter som undersöka på djupet. (Jacobsen, 2002)

3.3 Arbetsprocess

Arbetet inleddes med att övergripande information och teorier om avsättningar införskaffades från böcker och artiklar. Denna information låg sedan till grund för forskningsfrågan och de utformade hypoteserna. Syftet med studien är att undersöka hur vida Big Bath förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap och för att ta reda på vilka bolag som tillhör OMX Stockholmsbörsens Large Cap hämtades den informationen från Nasdaq OMX hemsida. Listan bestod av 56 bolag och dessa återfinns i bilaga 1.

Undersökningen omfattar dessa bolag under år 2008 och 2010 men för att ta reda på om VD byte skett under 2008 undersöktes även årsredovisningar för 2007. Datainsamlingen bestod av att ta reda på om VD byte skett, om företaget har negativt resultat, avsättningens storlek och företagens totala tillgångar. De data som samlades in sammanställdes i Excell och därigenom kunde avsättningen i förhållande till de totala tillgångarna kunde enkelt tas fram. Därefter fördes data in i SPSS och testerna undersöktes statistiskt med Mann-Whitney Test.

3.4 Urval

Då ett fenomen ska undersökas kan forskaren välja att undersöka alla enheter eller en viss del av dem (Andersen, 2008). Summan av alla enheterna i en studie utgör populationen. Då en undersökning av samtliga enheter i en population kan vara svårhanterlig är det tillåtet att göra ett urval (Bryman & Bell, 2005).

Området som skall undersökas i denna studie utgörs av de börsnoterade företagen på OMX Stockholmsbörs Large Cap. Samtliga företag på Large Cap utgör populationen och då alla företag på Large Cap kommer att undersökas kommer därmed hela populationen att undersökas med visst bortfall. OMX Stockholmsbörsens Large Cap består av 56 bolag och då bolagen undersöks för åren 2008 samt 2010 medför det 112 observationer.

Företag som ingår i urvalet men inte finns med i studien räknas som bortfall (Lisper & Lisper, 2005). 12 bolag har exkluderats från studien på grund av att utländsk valuta uppgetts som redovisningsvaluta eller brutet räkenskapsår då detta skulle medföra att jämförbarheten försämrats.

3.5 Datainsamling

Två typer av information kan användas vid insamling av data. Data kan vara antingen primära eller sekundära. De data forskaren själv samlat in för ett specifikt ändamål benämns primärdata. Sekundär data är data som redan finns tillgängligt och samlats in för andra ändamål. (Patel & Davidsson, 2003)

Data insamlingen kommer i denna studie att ske utifrån sekundärkällor vilket innebär att de data som kommer att användas tidigare samlats till andra ändamål. Redan existerande material används vid analysering av sekundärdata. Möjligheten till att använda sekundärdata är viktigt för att kunna utveckla ett område. (Bjerke & Arbnor, 1994)

I denna studie kommer sekundärdata i form av artiklar och litteratur användas för att erhålla en djupgående förståelse inom området. Undersökningen kommer till stor del även bestå av bolagens årsredovisningar. Årsredovisningarna kommer att förse undersökningen den empiri som kommer att ligga till grund för de statistiska testerna och analysen. Empirin presenteras i form av tabeller i nästa kapitel.

3.6 Motivering till val av test

Då uppsatsen är av kvantitativ karaktär kommer kvantitativa statistiska test att utföras. Dessa test utgår i de flesta fall från medelvärden eller varians. Sådana test kallas parametriska test och kräver vanligtvis att populationen är normalfördelad. Då populationen i denna studie inte är normalfördelad kommer icke parametriska test i form av Mann-Whitney test att användas för att få ett giltigt resultat. (Körner & Wahlgren, 2006)

Nedan redogörs för det statistiska test som kommer att undersöka de uppställda hypoteserna avseende avsättningar. Hypoteserna kommer antingen förkastas eller accepteras. Accepteras hypotesen förkastas nollhypotesen och vice versa. Syftet med hypotesprövning är att förkasta nollhypotesen. (Lisper & Lisper, 2005)

3.6.1 Mann-Whitney test

Mann-Whitney test kommer att utföras på samtliga hypoteserna i studien. Mann-Whitney testet, som även kallas Wilcoxon's rangsummetest, är som ovan nämnt ett icke parametriskt test. I detta test rangordnas data för två olika grupper så att korrelationen mellan grupperna kan beräknas. Nollhypotesen anger att det inte föreligger några skillnader mellan grupperna. (Körner & Wahlgren, 2006)

I testen rangordnas observerad data i de båda urvalen. Föreligger samma värde hos två observationer får de medelvärdet av de rangtal om de hade kunnat separeras. Denna företeelse kallas ties och desto större antalet ties som förekommer i testet desto mindre tillförlitligt blir utfallet. För att få fram rangsumman av de båda populationerna summeras rangsummorna för varje enskild observation i vardera population. (Körner & Wahlgren, 2006)

3.6.2 Hypoteser

Nedan följer de uppställda hypoteserna som kommer att användas i studiens undersökning.

Hypotes 1 - *Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.*

Nollhypotes – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.*

Hypotes 2 – *Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

Nollhypotes – *Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.*

Hypotes 3 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.

Nollhypotes 3 – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.

Hypotes 4 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Nollhypotes 4 – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

3.7 SPSS

Undersökningen har utförts med hjälp av statistikprogrammet SPSS. Testerna genomfördes med en signifikansnivå på fem procent. För att nollhypotesen ska förkastas krävs det att p-värdet som SPSS ger understiger 0,05. Är hypotesen ensidig ska p-värdet som testet visar halveras eftersom SPSS utgår från att hypoteserna är tvåsidiga. (Körner & Wahlgren, 2006) Dock är alla hypoteser i denna studie tvåsidiga.

3.8 Reliabilitet och Validitet

Är mätningarna i en undersökning tillförlitliga har de hög reliabilitet. Detta innebär att en upprepning av undersökningen ger samma resultat oavsett tidpunkt och forskare. Reliabiliteten i denna studie anses vara hög då exakt samma undersökning skulle kunna genomföras igen då studiens sifferdata utgick från för allmänheten tillgängliga årsredovisningar. Trots denna höga reliabilitet kan en försämring ha skett genom att fel siffror använts av misstag. (Jacobsen, 2002)

Validitet innebär att man mäter det man avser att mäta. (Jacobsen, 2002) Hypoteserna är utformade för att undersöka det som är ämnat att undersökas. Det är även viktigt att resultaten tolkas på ett korrekt sätt och inte förkastar en hypotes som ska accepteras och vise versa. Då en signifikans nivå på 5 % använts i studien är det inte stor sannolikhet att förkasta en hypotes som inte ska förkastas. Däremot kan undersökningens resultat ha försämrats på grund av bortfallet.

3.9 Källhänvisningar

Källorna redogörs löpande i texten, antingen genom att källan nämns i meningen och med årtalet inom parentes eller genom att både källan och årtalet är inom parentes. Parentesen kan vara placerad antingen före eller efter meningens punkt. Är placeringen av källan före punkten avser källan endast den aktuella meningen. Är placeringen efter punkten avser källan däremot hela stycket eller all text efter föregående källhänvisning. Fullständig informationen om källorna som framgår i texten återfinns i källförteckningen.

3.10 Sammanfattning av kapitlet

I denna studie har den deduktiva ansatsen använts. Antaganden i form av hypoteser har gjorts utifrån teori och sedan har empiri använts för att sedan förkasta eller säkerställa dessa antaganden genom statistiska tester. De icke parametriska testet Mann-Whitney kommer att användas för att få ett giltigt resultat då det inte kräver att populationen är normalfördelad. Då syftet är att

generalisera hur vida Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsen har den kvantitativa metoden använts. Eftersom redan existerande material använts för att genomföra denna studie är det sekundärdata som använts. Undersökningen anses vara både reliabel och valid då samma undersökning kan genomföras igen vid en annan tidpunkt och hypoteserna är utformade att mäta det som är avsett att mäta.

4 Empiri

I detta kapitel redogörs studiens empiri. De undersökta bolagen presenteras och storleken på avsättningarna uppvisas. Vidare redogörs för hur vida VD-byte skett samt om negativt resultat förekommer.

4.1 De undersökta bolagen

De bolag som kommer att undersökas är OMX Stockholmsbörsens Large Cap listade den 4 maj 2011. Large Cap består av 56 bolag och en tabell på dessa bolag finns som bilaga 1. Bortfallet är 12 bolag och beror på utländsk valuta samt brutet räkenskapsår. Undersökningen omfattar därmed 44 bolag under åren 2010 och 2008 vilket medför 88 observationer.

Tabell 4.1 Presentation av företagen, avsättningarnas storlek samt om VD-byte eller negativt resultat förekommer. Siffrorna är i MKR.

FÖRETAG	AVS 2008	VD byte	Neg res	AVS 2010	VD byte	Neg res
Alfa Laval	2252	Nej	Nej	2128	Nej	Nej
ASSA ABLOY	1340	Nej	Nej	2555	Nej	Nej
Atlas Copco	1910	Nej	Nej	2130	Ja	Nej
Axfood	0	Nej	Nej	0	Nej	Nej
Boliden	1018	Nej	Nej	1001	Nej	Nej
Castellum	0	Nej	Ja	0	Nej	Nej
Electrolux	6665	Nej	Nej	7523	Nej	Nej
Ericsson	14350	Nej	Nej	9744	Ja	Nej
Fabege	624	Nej	Ja	271	Nej	Nej
Getinge	544	Nej	Nej	700	Nej	Nej
Hakon Invest	0	Nej	Nej	7	Nej	Ja
H&M	368	Nej	Nej	0	Ja	Nej
Hexagon	513	Nej	Nej	690	Nej	Nej
Holmen	1357	Nej	Nej	729	Nej	Nej
Hufvudstaden	5	Nej	Ja	7	Nej	Nej
Husqvarna	1115	Ja	Nej	1036	Nej	Nej
Industrivärden	0	Nej	Ja	0	Nej	Nej
Investor	65	Nej	Ja	92	Nej	Nej
Kinnevik	137	Nej	Ja	65	Nej	Nej
Latour	24	Nej	Nej	40	Nej	Nej
Lundbergföretagen	1377	Nej	Ja	750	Nej	Nej
Meda	739	Nej	Nej	646	Nej	Nej

Melker Schörling	0	Nej	Ja	0	Ja	Nej
MTG	209	Nej	Nej	197	Nej	Nej
NCC	3151	Nej	Nej	2731	Nej	Nej
Peab	345	Nej	Nej	322	Nej	Nej
Ratos	1148	Nej	Nej	431	Nej	Nej
SAAB	3112	Nej	Ja	2999	Ja	Nej
Sandvik	1540	Nej	Nej	1774	Nej	Ja
SCA	1695	Nej	Nej	1447	Nej	Nej
SCANIA	2976	Nej	Nej	3754	Nej	Nej
SEB	789	Nej	Nej	1748	Nej	Nej
Seco Tools	58	Nej	Nej	58	Ja	Nej
Securitas	2161	Nej	Nej	1645	Nej	Nej
Skanska	4994	Ja	Nej	5065	Nej	Nej
SKF	2275	Nej	Nej	2162	Nej	Nej
SSAB	771	Nej	Nej	172	Nej	Nej
Sv Handelsbanken	379	Nej	Nej	77	Nej	Nej
Swedbank	5772	Nej	Nej	14270	Ja	Nej
Swedish Match	551	Ja	Nej	675	Nej	Nej
Tele2	311	Ja	Nej	322	Ja	Nej
TeliaSonera	14161	Nej	Nej	10797	Nej	Nej
Trelleborg	1373	Nej	Ja	485	Nej	Ja
Volvo	20816	Nej	Nej	14479	Nej	Nej

4.2 Bolag med nytillträdd respektive samma VD

Av de 88 observationerna har 10 stycken nytillträdd VD och av dessa 10 skedde 4 stycken år 2008 och 6 stycken 2010.

Tabell 4.2 Nytillträdd respektive samma VD

Antal företag med nytillträdd VD	Antal företag med samma VD	Antal företag i studien
10	78	88

Tabell 4.3 Företag med nytillträdd VD år 2008

Nytillträdd VD 2008
Husqvarna
Skanska
Swedish Match
Tele 2

Tabell 4.4 Företag med nytilträdd VD år 2010

Nytilträdd VD 2010
Atlas Copco
Ericsson
Melker Shörling
SAAB
Swedbank
Tele 2

4.3 Bolag med negativt respektive positivt resultat

Tabell 4.5 Negativt respektive positivt resultat

Antal företag med negativt resultat	Antal företag med positivt resultat	Antal företag i studien
13	75	88

Tabell 4.6 Företag med negativt resultat år 2008

Negativ resultat år 2008
Castellum
Fabege
Hufvudstaden
Industrivärden
Investor
Kinnevik
Lundbergföretagen
Melker Shörling
SAAB
Trelleborg

Tabell 4.7 Företag med negativt resultat år 2010

Negativ resultat år 2010
Hakon Invest
Sandvik
Trelleborg

4.4 Sammanfattning av kapitlet

Studien omfattar 88 observationer (44 bolag under åren 2008 och 2010) där tretton av de observerade årsredovisningarna visade ett negativt resultat och tio stycken visade att ett VD-byte skett.

5 Analys

I detta kapitel analyseras studiens data med hjälp av det icke parametriska testet Mann-Whitney då populationen inte är normalfördelad. Hypoteserna prövas statistiskt och de hypoteser som inte är signifikanta förkastas.

5.1 Inledning analys

I studiens analys testas de uppställda hypoteserna med det icke parametriska testet Mann-Whitney. Testet kräver inte att populationen är normalfördelad vilket medför att studien får ett giltigt resultat. (Körner & Wahlgren, 2006) I undersökningen tillämpas en signifikansnivå på 5%.

5.2 Hypotes 1

Hypotes 1 - Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.

Nollhypotes – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.

Mann-Whitney Test

Ranks				
VDbyte		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avsättning	Nej	78	43,40	3385,00
	Ja	10	53,10	531,00
Total		88		

Test Statistics ^a	
	Avsättning
Mann-Whitney U	304,000
Wilcoxon W	3385,000
Z	-1,132
Asymp. Sig. (2-tailed)	,258

a. Grouping Variable: VDbyte

Mann-Whitney testet visade att avsättningarna med samma VD fick rangtalet 43,40 och därmed randordnades lägre än avsättningarna med nytillträdd VD som fick rangtalet 53,10. För att

förkasta nollhypotesen och statistiskt säkerställa att det föreligger skillnad i avsättningarna mellan samma respektive ny VD krävs att p-värdet understiger signifikansnivån på 0,05. Detta test fick p-värdet 0,258 vilket innebär att vi inte kan förkasta nollhypotesen och inte kan statistiskt säkerställa att avsättningarna hos företag med ny VD var större i absoluta belopp.

Uppsatsens första hypotes gällande att skillnader i avsättningar i absoluta belopp hos företag med nytillträdd respektive samma VD förekommer kan inte accepteras då det inte föreligger någon signifikant skillnad mellan de båda populationerna. Då debatt kring fenomenet Big Bath Accounting har väckt stor uppmärksamhet de senaste åren, exempelvis fallet med Ericsson som återgavs i inledningen, vilket kan ha medfört att de bolag med en nytillträdd VD idag är mer försiktiga då alltfler är medvetna om Big Bath och dess existens.

5.3 Hypotes 2

Hypotes 2 – Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Nollhypotes 2 – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Mann-Whitney Test

Ranks				
Negativt Resultat		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avsättning	Nej	75	46,89	3517,00
	Ja	13	30,69	399,00
Total		88		

Test Statistics ^a	
	Avsättning
Mann-Whitney U	308,000
Wilcoxon W	399,000
Z	-2,112
Asymp. Sig. (2-tailed)	,035

a. Grouping Variable: NegativtResultat

Mann-Whitney testet visade att avsättningarna hos företag med positivt resultat fick rangtalet 46,89 och därmed randordnades högre än avsättningarna hos bolag med negativt resultat som fick rangtalet 30,69. För att förkasta nollhypotesen och statistiskt säkerställa att det föreligger skillnad i avsättningarna mellan samma respektive ny VD krävs att p-värdet understiger signifikansnivån

på 0,05. Detta test fick p-värdet 0,035 och då p-värdet understiger 5 % är testet statistiskt säkerställt och nollhypotesen förkastas.

Studiens andra hypotes gällande att det finns skillnader i avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat visade att företag med positivt resultat gjorde större avsättningar i absoluta belopp än företag med negativt resultat. Detta är inte i enlighet med mycket av den teori som finns kring ämnet som menar att företag med negativt resultat gör större avsättningar än bolag med positivt resultat. Även detta kan bero på att företagen är rädda att anklagas för Big Bath och därmed är extra försiktiga med att redovisa avsättningar.

5.4 Hypotes 3

Hypotes 3 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytillträdd VD

Nollhypotes 3 – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.

Mann-Whitney Test

		Ranks		
VDbyte		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avsättningar i % av TOT	Nej	78	43,45	3389,00
	Ja	10	52,70	527,00
	Total	88		

Test Statistics ^a	
	Avsättningar i % av TOT
Mann-Whitney U	308,000
Wilcoxon W	3389,000
Z	-1,231
Asymp. Sig. (2-tailed)	,218

a. Grouping Variable: VDbyte

Mann-Whitney testet visade att avsättningarna med samma VD fick rangtalet 43,45 och därmed randordnades lägre än avsättningarna med nytillträdd VD som fick rangtalet 52,70. För att förkasta nollhypotesen och statistiskt säkerställa att det föreligger skillnad i avsättningarna mellan samma respektive ny VD krävs att p-värdet understiger signifikansnivån på 0,05. Då detta test

fick p-värdet 0,218 innebär att vi inte kan förkasta nollhypotesen och inte kan statistiskt säkerställa att avsättningarna hos företag med ny VD var större.

Den tredje hypotesen, gällande att skillnader finns i avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med nytillträdd respektive samma VD, visar på samma sätt som den första hypotesen gällande VD-byte, att de företag med VD-byte har större rangtal än de företag som inte haft ett VD byte. Men inte heller här kan det statistiskt säkerställas att företag med nytillträdd VD gör större avsättningar och även i detta fall kan det bero på att fenomenet uppmärksammats nyligen på Stockholmsbörsen.

5.5 Hypotes 4

Hypotes 4 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Nollhypotes 4 – Det föreligger inga skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.

Mann-Whitney Test

Ranks				
	Negativt Resultat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avsättningar i % av TOT	Nej	75	46,27	3470,00
	Ja	13	34,31	446,00
	Total	88		

Test Statistics ^a	
	Avsättningar i % av TOT
Mann-Whitney U	355,000
Wilcoxon W	446,000
Z	-1,779
Asymp. Sig. (2-tailed)	,075

a. Grouping Variable: NegativtResultat

Mann-Whitney testet visade att avsättningarna hos företag med positivt resultat fick rangtalet 46,27 och därmed randordnades högre än avsättningarna hos bolag med negativt resultat som fick rangtalet 34,31. För att förkasta nollhypotesen och statistiskt säkerställa att det föreligger skillnad i avsättningarna mellan bolag med positivt respektive negativt resultat krävs att p-värdet

understiger signifikansnivån på 0,05. Då detta test fick p-värdet 0,075 innebär det en signifikansnivå på 7,5 % samt att nollhypotesen inte förkastas och det inte är statistiskt säkerställt att skillnader föreligger i de två grupperna.

Den fjärde hypotesen gällande att skillnader finns i avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat visar på samma sätt som den andra hypotesen gällande negativt/positivt resultat att de företagen med positivt resultat har större rangtal än de företag med negativt resultat. Däremot kan det inte statistiskt säkerställas i detta test.

5.6 Sammanfattning av kapitlet

I detta kapitel har de fyra uppställda hypoteserna analyserats med hjälp av Mann-Whitney test. En signifikansnivå om 5 % har använts för att avgöra om en hypotes ska förkastas eller accepteras. I hypotes 1 och 3, angående skillnader i bolag med VD-byte eller samma VD visade testerna att de bolag med nytilträdd VD har högre rangtal än de bolag med samma VD. Dock fanns det inte tillräckligt med statistiskt stöd för att säkerställa detta. Hypotes 2 och 4 angående skillnader i bolag med negativt respektive positivt resultat visade bägge högre rangtal för de bolag med positivt resultat och hypotes 2 gällande skillnader i avsättningar i absoluta belopp beroende på negativt respektive positivt resultat kunde säkerställas statistiskt och visade att företag med positivt resultat gör större avsättningar.

6 Slutsatser

I detta kapitel diskuteras studiens slutsatser samt ett förslag till fortsatt forskning ges.

6.1 Forskningsfrågan besvaras

Studiens syfte var att undersöka om det finns statistiska samband mellan avsättningar och nytillträdd VD samt avsättningar och negativt resultat, och därmed undersöka om Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap. Studiens forskningsfråga lyder: *Hur skiljer sig bolags avsättningar vid nytillträdd VD eller negativt resultat i förhållande till bolag med samma VD eller positivt resultat?*

För att uppnå studiens syfte samt svara på forskningsfrågan bildades fyra hypoteser. De uppställda hypoteserna har i studien analyserats genom Mann-Whitney test och nedan följer en tabell över de uppställda hypoteserna samt om de förkastats eller accepterats.

Tabell 6.1 Översikt studiens hypoteser

Hypoteser	Acceptera / Förkasta nollhypotes
<i>Hypotes 1 - Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.</i>	Acceptera nollhypotes
<i>Hypotes 2 – Det finns skillnader gällande avsättningar i absoluta belopp hos bolag med negativt respektive positivt resultat.</i>	Förkasta nollhypotes
<i>Hypotes 3 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med samma respektive nytillträdd VD.</i>	Acceptera nollhypotes
<i>Hypotes 4 – Det finns skillnader gällande avsättningar i förhållande till totala tillgångar hos bolag med negativt respektive positivt resultat.</i>	Acceptera nollhypotes

Hypotes 1 gällande skillnad i avsättningarnas absoluta belopp vid samma VD respektive nytillträdd VD visade att bolag med ny VD hade ett högre rangtal än bolag med samma VD. Dock kunde detta inte säkerställas statistiskt. Det finns heller inte tillräckligt med statistiskt stöd för att förkasta nollhypotes 3 och 4.

Gällande hypotes 2 kunde nollhypotesen förkastas och testet visade att företag med positivt resultat gör större avsättningar än företag med negativt resultat. Det är därmed statistiskt säkerställt att företag med positivt resultat gör större avsättningar än företag med negativt

resultat. Detta är motsatsen till en stor mängd litteratur angående Big Bath som menar att Big Bath sker främst vid VD-byte och just negativt resultat.

Enligt denna undersökning finns det inte tillräckligt med statistiskt stöd för att Big Bath Accounting förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap och orsaken till detta resultat kan vara att företagen med nytilträdd VD samt negativt resultat är mer försiktiga gällande avsättningar då det väckts en del debatt de senaste åren angående exempelvis Ericssons enorma avsättningar vid deras VD-byte. Företagen kan därmed tänkas vara mer aktsamma med den information som lämnas ut då användarna av informationen kan antas veta att fenomenet Big Bath kan förekomma. Det kan även tänkas att företagen är rädda för den makt media har idag och vill undvika negativ publicitet om de skulle beskyllas för Big Bath Accounting.

Då Big Bath Accounting enligt denna studie inte förekommer på OMX Stockholmsbörsens Large Cap kan det med viss försiktighet tolkas att redovisningen gällande avsättningar är tillförlitlig. Enligt intressentteorin har redovisningen som ett av sina huvudsakliga syften uppgiften att tillgodose intressenterna med information om den ekonomiska ställningen. Informationen ska sedan utgöra grunden för beslutsunderlag för intressenterna. Informationen i redovisningen måste därav vara tillförlitlig och inte vinklad eller innehålla väsentliga felaktigheter. Informationen gällande avsättningar hos företag med nytilträdd VD samt negativt resultat verkar enligt den litteratur som finns kring ämnet vara tillförlitlig på OMX Stockholmsbörsens Large Cap då Big Bath Accounting i form av större avsättningar hos bolag med nytilträdd VD samt bolag med negativt resultat enligt denna studie inte förekommer.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

I denna undersökning har OMX Stockholmsbörsens Large Cap undersökts under åren 2008 och 2010 och det vore även intressant att se hur vida fenomenet Big Bath förekommer på Mid respektive Small Cap. Belkaoui (2005) definierar avsättningar som kostnader och nedskrivningar vid VD byte samt negativt resultat som Big Bath. I denna studie har kostnader operationaliserats till avsättningar men det finns även andra parametrar som förknippas med Big Bath och dessa är nedskrivning och avskrivning. Därmed vore det intressant att undersöka även dessa parametrar.

Enligt Walsh et al (1991) kan Big Bath Accounting även förekomma i de situationer där företag med positivt resultat kraftigt ökar sin vinst ytterligare. Då denna studie påvisade att företag med positivt resultat gör större avsättningar än företag med negativt resultat kan det vara intressant att se om dessa företag i framtiden återför dessa avsättningar och ökar ett annars redan positivt resultat.

Källförteckning

Artiklar

Christensen, T. E., Paik, G. H & Stice, E. K. (2008) Creating a Bigger Bath Using the Deferred Tax Valuation Allowance, *Journal of Business Finance & Accounting*, Vol. 35, Issues 5-6, s 601-625

Fassin (2009) The Stakeholder Model Refined, *Journal of Business Ethics*, Vol. 84, Issue 1, s 113-135

Jensen, M C & Meckling, W H. (1976) "Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure", *Journal of financial economics*, Vol 3, issue 4

Laplume, A., Sonpar, K & Litz, R (2008) Stakeholder Theory: Reviewing a Theory That Moves Us, *Journal of Management*, Vol. 34, Issue 6, s 1152-1190

Murphy, K J., Zimmerman, J L. (1993) "Financial performance surrounding CEO turnover", *Journal of accounting and economics*, Vol. 16, Issues 1-3, s. 273-315

Walsh, P., Craig, R., & Clarke, F. (1991) "Big Bath Accounting using extraordinary items adjustments: Australian emoirical evidence". *Journal of BusinessFinance & Accounting*, Vol. 18, Issue 2, s. 173-189

Wells, P. (2002) Earnings management surrounding surrounding CEO changes, *Accounting and finance*, Vol. 42, Issue 2, s. 169-193

Whittington, G. (1987)" Positive Accounting: A Review Article", *Accounting & Business Research*, Vol. 17, Issue 68, s. 327-336

Litteratur

Andersen, I (2008) *Den uppenbara verkligheten: Val av samhällsvetenskaplig metod*, tionde upplagan, Studentlitteratur, Lund.

Artsberg, Kristina (2005) *Redovisningsteori, -policy och .praxis*, andra upplagan, Liber Ekonomi, Malmö.

Bjerke, B & Arbnor, I (1994). *Företagsekonomisk metodlära*, Studentlitteratur, Lund

Bjuvberg, Jan (2006). *Redovisningens betydelse för beskattningen*. Mercurius, Stockholm

Bryman, A & Bell E, (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber ekonomi, Malmö

Freeman, E (1984) *Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Boston: Pitman

- Holme, I. D. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik*, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund.
- Jacobsen, D., (2002). "Vad, hur och varför? Om metodval I företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen", Lund: Norwegian Academic Press
- Körner S, Wahlgren L, (2006) *Statistisk dataanalys*, Studentlitteratur, Lund
- Lisper, H.O. & Lisper, S. (2005) *Statistisk för samhällsvetare*, Liber AB, Malmö
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M. Pettersson, A. K. & Rimmel, G. (2008) *IFRS – i teori och praktik*, första upplagan, Bonniers, Stockholm
- Nilsson, Stellan (2005). *Redovisningens normer och normbildare- En nationell och internationell översikt*. Studentlitteratur, Lund
- Patel, R & Davidsson, B. (2003) *Forskningsmetodens grunder*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund
- Pennman, S. H. (2004) *Financial statement analysis and security valuation*, andra upplagan, McGraw-Hill, New York
- Riahi-Belkaoui, A (2003) *Accounting- By principle or Design?*, Praeger, Eastbourne
ISBN: 1-56720-553-4
- Riahi-Belkaoui, A (2005) *Accounting Theory*, femte upplagan, Thomson Learning, Singapore.
- Schroeder, R. G., Clark, M. W. and Cathey, J. M. (2009) "*Financial Accounting Theory - Text Readings And Cases*", nionde upplagan, John Wiley & sons.
- Schilit, H. M. (1993) *Financial Shenanigans: How to detect accounting gimmicks and fraud in financial reports*, McGraw Hill, New York
- Schilit, H. M. (2002). *Financial Shenanigan: How to detect accounting gimmicks and fraud in financial reports*, andra upplagan, McGraw Hill, New York.
- Smith, D. (2006). *Redovisningens språk*, Studentlitteratur, Uppsala
- Thomasson, J. Arvidsson, P. Lindqvist, H. Larson, O. & Rohlin, L. (2006). *Den nya affärsredovisningen*. Liber, Malmö
- Wahlgren, L. (2008). *SPSS steg för steg*, Studentlitteratur, Lund

Regelverk

FAR SRS (2009). Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2009, FAR SRS Förlag, Stockholm

FAR SRS (2009). *Samlingsvolymen 2009 – Redovisning*, FAR SRS Förlag, Stockholm

Elektroniska källor

Isacson, T & Cervenka, A. (2007) “*Vad gör ni av pengarna Svanberg?*” Publicerad 27/11-07.

Tillgänglig: 10/4-11

http://www.e24.se/business/it-och-telekom/vad-gor-ni-av-pengarna-svanberg_116461.e24

Samtliga bolags årsredovisningar för 2007, 2008 och 2010 på respektive hemsida

Appendix

Bilaga 1

Bolag listade på OMX Stockholms Large Cap den 4 maj 2011

ABB
Alfa Laval
Alliance Oil
ASSA ABLOY
AstraZeneca
Atlas Copco
Autoliv
Axfood
Boliden
Castellum
Electrolux
Elekta
Ericsson
Fabege
Getinge
Hakon Invest
Hennes & Mauritz
Hexagon
Holmen
Hufvudstaden
Husqvarna
Industrivärlden
Investor
Kinnevik
Latour
Lundbergföretagen
Lundin Mining Corporation
Lundin Petroleum
Meda
Melker Schörling
Millicom Int. Cellular
Modern Times Group

NCC
Nordea Bank
Oriflame
Peab
Ratos
SAAB
Sandvik
SCA
SCANIA
SEB
Seco Tools
Securitas
Skanska
SKF
SSAB
Stora Enso
Sv Handelsbanken
Swedbank
Swedish Match
Tele2
TeliaSonera
Tieto Oyj
Trelleborg
Volvo

Bilaga 2

Företagens avsättningar i förhållande till totala tillgångar år 2008. Siffrorna är i MKR.

AVS 2008	Avs i % av tot	TOT 2008
2252	7,76%	29032
1340	2,98%	44960
1910	2,53%	75394
0	0,00%	7350
1018	3,37%	30252
0	0,00%	29404
6665	9,09%	73323
14350	5,02%	285684
624	2,04%	30542
544	1,65%	33032
0	0,00%	10021
368	0,72%	51243
513	1,87%	27501
1357	3,92%	34602
5	0,03%	19584
1115	3,25%	34337
0	0,00%	35975
65	0,05%	140659
137	0,38%	35871
24	0,22%	10807
1377	1,94%	71065
739	2,06%	35815
0	0,00%	7893
209	1,09%	19232
3151	8,01%	39359
345	1,30%	26554
1148	2,69%	42750
3112	9,46%	32890
1540	1,49%	103227
1695	1,07%	158968
2976	2,70%	110035
789	0,03%	2510702
58	0,90%	6412
2160,8	6,05%	35719
4994	5,98%	83478

2275	4,04%	56281
771	1,11%	69225
379	0,02%	2158784
5772	0,32%	1811690
551	3,00%	18355
311	0,66%	47133
14161	5,36%	264286
1373	4,07%	33763
<u>20816</u>	<u>5,59%</u>	<u>372419</u>

Bilaga 3

Företagens avsättningar i förhållande till totala tillgångar år 2010. Siffrorna är i MKR.

AVS 2010	Avs i % av tot	TOT 2010
2128	7,83%	27169
2555	5,63%	45389
2130	2,97%	71622
0	0,00%	7664
1001	2,85%	35128
0	0,00%	31936
7523	10,23%	73521
9744	3,46%	281815
271	0,93%	29263
700	2,02%	34585
7	0,07%	10336
0	0,00%	59182
690	1,54%	44887
729	2,18%	33432
7,4	0,04%	20539
1036	3,65%	28402
0	0,00%	71457
92	0,04%	221328
65	0,10%	64833
40	0,27%	14708
750	0,92%	81868
646	1,92%	33562
0	0,00%	24911
197	1,41%	14002
2731	8,78%	31104
322	1,17%	27580
431	1,06%	40763
2999	10,24%	29278
1774	1,97%	89999
1447	1,01%	142978
3754	3,81%	98429
1748	0,08%	2179821
58	1,00%	5802
1645	5,00%	32885
5065	6,52%	77712

2162	3,91%	55224
172	0,28%	61053
77	0,00%	2153530
14270	0,83%	1715681
675	4,58%	14739
322	0,80%	40369
10797	4,31%	250551
485	1,78%	27314
<u>14479</u>	<u>4,55%</u>	<u>318007</u>